

ADIERA MAR WARRUOK

Nyasaye dwaro ang'o kuom ng'ato kapok omiye mich mar ngima mochwere kod adiera mar donjo e loch polo? Nyaka ja-Kristo monwang'o lokruok adiera kokalo kuom "timbe makare" kod yie mare chop e okang' moro mar roho kapok oyiene donjo e loch polo? En kinde mane ma ng'ato nyalo yudo mor mar warruok kod adiera chutho ni ka onyalo tho kiny to obiro romo kod Kristo chieng' duogo mare kendo bedo kode nyaka chieng' e loch mar Nyasaye?

Kaluwore kod Wilson Ewin, jandiko mar buk miluongo ni *There Is Therefore Now No Condemnation* (Koro Onge Kum), Muma puonjo ni ng'ato ang'ata "moketo yie mare kuom Ruoth Yesu Kristo kod rembe manochwer Kalvari osekwo chutho. Okonyal wito warruok mare. Onge ketho chike Nyasaye kata chike dhano manyalo mono mano bedo kamano."

Wachni nenore ka gima otenore kod paro manogol kod jotelo mag kanisa mane temo nwang'o yo maber ma ginyalo konyogo jolupgi mane oyud kod richo mar terruok. Kanyaklano noneno ni mondo "giyud warruok mokwongo," bang' "nwang'o warruok" mondo giked kod richogi giwegi. Paro ne en ni mondo jorichogi kaka "noseyie kuom Kristo," samoro bang' dhi e nyim altar mar kanisa kuom kwero richogi kokalo kuom yie, Roho maler (kaachiel kod jipo mag jotend kanisa) ne nyalo tayogi magiwe timbegi mag richo. Jotelogo ne nigi paro ni kata ka jokethogo nodhi nyime kuom timo richo, kata ka ne ogolgi e chokruok, ng'ato ka ng'ato kata kamano ne nyalo dhi nyime kod ngima mare ka gin gi mor ni "ne gisekwo chutho."

Kuom adiera, paro machalo kamano nitiere kod chir mar kedo kod puonj mag Muma Manyien.

Jaote Paulo nondiko niya, "Timbe mag ngima dhano nenore ratiro. Gin terruok, tim ma ok ler, anjawo, lamo nyiseche manono, jwok, sigu, dhaw, nyiego, mirima, ichlit, miero, pogruok e kanyakla, gombo, mer, dwanyruok, kod gik moko machalo kamago. To asiemou, kaka nasiemou chon ni, joma timo gik ma kamago *ok noyud gueth mar Loch Nyasaye*" (Jo-Galatia 5:19-21).

Siem mar Paulo ok ne en kuom jok ma "pok oyudo warruok" kende. Ng'ato *ang'ata* ma matimo "timbe mag ringruok" ok noyud gueth mar Loch Nyasaye. "Asiemou..." – mano en in mane iseyudo mich mar Roho Maler, en *in* ma richoni oseruchi kokalo kuom remb Yesu Kristo manochwer.

Bedo kod paro ni ng'ato ok nyal wito warruok mare kokalo kuom ketho Chike Nyasaye en *miriambo!*

Kata kamano, nitiere paro ma kamano machielo ma bende en mar miriambo. Kaluwore gi parono, ng'at moyudo mich mar Roho Maler nyaka kuom kinde mang'eny tem bedo kod timbe makare eka mondo "oyud" thuolo mar donjo e loch Nyasaye.

Paro mogikno nonyang maber higni mang'eny mokalo kane jayalo moro ochoko penjo kuom ji mang'eny. Penjo achiel ne chalo kama: "Nerana nokwero richoge kendo noyie kuom Kristo kaka jawar mare kendo bang'e notise. Bang' ndalo ariyo nobedo kod buok mar chuny mi notho. Bende nerana nodonj e Loch Mar Nyasaye chieng' duogo mar Kristo?"

Duoko mar jayalo ne chalo kama: "Ooyo, nerani ok nobedo kod kinde moromo mar loko timbene eka mondo odonj e polo. Ibirochiere kaka dhano manyalo tho, kendo ibiro miye kinde moromo mondo oyud thuolo mar donjo e polo kotemo tiyo matek mondo obed kod timbe makare.

Puonj mar "tiyo matek" kuom kinde moket oseweyo ji mang'eny ahinya gi buok ka bende gibiro nyalo "donjo" e loch polo. Kuomgi, nitiere nyalruok matin mar bedo kod mor kuom adiera mar warruok.

Paroni ok en gimoro mak mana ni en puonj mar warruok kokalo kuom tim makare kata warruok kuom riwruok mar yie kod timbe mabeyo. Jopuonjre ne nitiere kod yie ni ka gitiyo matek to nyaka giyud "thuolo" mar donjo e loch polo.

Paro ma kama opogore kod puonj mar Muma.

Roho Maler Kaka Nengo

Paulo kapimo chal mar dhano ma sani kod ngima mochwere ma ibiro sidh ne jo-Nyasaye nondiko kama, "Ka pod wan e kiru mae pinyni to wachur ka ting' ohewowa. To mano ok onyiso ni wadwaro lonyo ringrewa mar pinyni oko. Ooyo, wadwaro mana rwako ringrewa manyien manie polo, mondo ngima mochwere omwony mano matho. Mano e gima nomiyo Nyasaye nochweyowa, kendo osemiyowa Roho kaka mich mokwongo mar gueth mwabiro yudo achien" (2 Jo-Korintho 5:4-5).

Roho Maler ichiwo nono ne ng'ano moyie mokwero richone. Paulo nowacho ni Roho tiyo kaka *nengo*, kata singo kuom ngima mochwere. Mae tiende ni ng'ato ang'ata mantiere kod Roho nyalo bedo kod adiera ni kata kotho kiny to odhi donjo e loch mar Nyasaye mochwere ka Yesu oduogo.

Paro ni ng'at man kod Roho nyaka chop e "okang'" moro mar roho koro eka odonj e loch Nyasaye en paro ma wendo ahinya kaluwore kod paro mar Paulo. Noneno Roho Maler kaka nengo mar ngima mochwere kod yie ni ng'ato ang'ata mantiere kod Roho nitiere kod nengo.

Kuom adier, adiera mar warruok michiwo kod Roho Maler en adiera mantiere kod *chike*. Achiel kuom chikego en dhi nyime kuom yie ma bende en weyo timbe mag richo. Dongruok kuom ngima mar roho en kawo okang' maber kendo ober ahinya mak mana ni en richo kuom bedo gi paro ni warruok otenore kuom chopo e okang' moro mar dongruok mar roho e kind batiso kod tho.

Puonj ni warruok nyaka “nwang” kokalo kuom timbe makare kelo mana achiedh nade. Kata ka watemo ikre ne duogo mar Kristo, ji mang’eny momako paro ma kamano paroga ni ok “giikore” mar romo kod Kristo. Gifwenyo ni pod gin kod richo, kendo pod tembe loyogi seche moko, bende pok giweyo richogi machon. Bang’ nono ngimagi giwegi, gineno ni pok gilokre ahinya nyaka ne giyud Roho maler, kendo giwinjo ka gima ok “giikore” ne duogo mar Kristo.

Kido Mokat Mar Resruok

Warruok inyalo ket kaka ranyisi mar ng’ano molal e nam. Ng’ano okwo chutho ka entiere e meli. Ka waparo achiedh nade mag nam – nitiere nimo e pi, kata bedo chiemb le modak e nam – kendo ng’ato ok nyal dum mowuog oko mar pi. Adiera, ka onyalo timo kamano kendo weyo arita mar meli mi odok kuom chal mare machon mar bedo maonge yie, mak mana ni oonge kod dwaro mar timo kamano. Ong’eyo ni en e wuoth mochomo pinygi kendo ogoyo ero kamano ahinya ne jariemb meli kuom yuaye iye.

Ka en kod arita maber ei meli, en kod yie kuom arita ma meli miye kod nyalo mar jariemb meli kuom riemb meli e yo makare. Ong’eyo ni nyaka obed kotang’ kaluwore kod kinde moko mag chal mar kor lwasi kendo wuok kuom meli mondo okwang’ kata ka nitiere ng’at moikore manyalo konye pod nyalo kelo achiedh nade ahinya.

Seche ma ng’ato nwang’o warruok – seche ma richoge irucho kowuok e kitepe kendo oyudo Roho Maler – onyalo bedo kod adiera chutho ni “jal motelo ne warruok [mare] (Jo-Hibrania 2:10) biro tero maber nyaka kama odhie, mana ka ok odonjo e achiedh nade mag fuwo kata wuok e meli. Mak mana ka entiere kuom yie, kata kamano onyalo romo kod tembe mopogore e wuodhe kendo onyalo bedo kod adiera ni “oketne kido mar chieng’ resruok” (Jo-Efeso 4:30). Nikech osenwang’o warruok e yor remb Yesu manochwer, koro onge okang’ ma nyaka okadhie koro eka onyal donjo e Loch Nyasaye. Osekete mowinjore bedo jawar, ok kokadho kuom lony mare owuon kata timne makare, to mana kuom ng’uono mar Nyasaye kokalo kuom yie.

Adiera Mar Gik Mogen

Kuom hawi marach, jok moko oknyal yie kod ranyisini kagiwacho ni otenore kod warruok “mayot” ahinya. Kuomgi, bedo gi ng’at mowarore koliero (kod lwete achiel) kama onyalo kierie e meli seche mag kor lwasi machalo kaka apaka golo ranyisi maber ahinya.

En adiera ni simo Roho Maler kata dok e ngima mar richo nyalo ketho “kido” moseketne ja-Kristo kuom chieng’ resruok (Jo-Efeso 4:30; 2 Timotheo 2:19), kendo ok en adier ni wito warruok yot ka kier kuom opoklo rabolo moum kod moo. Bende ok en adier ni ng’at mowarore nyaka bed kod higni moromo koro eka odonji e Loch Nyasaye.

Yie ok en koso bedo kod adiera; en adiera. En adiera bedo gi adiera kawan gi chir. To yie en ang’o? Yie en bedo gi adiera ni wabiro yudo gik mawageno, kendo en bedo gi ratiro maonge kiawa ni gik ma ok wanyal neno nitie (Jo-Hibrania 11:1). Ka yie marwa en Loch Nyasaye

mabiro, onego warite kuom adiera, kawan gi yie ni wabiro donjo iye. Ok onego wabed kod paro ni warruok marwa olier kod tol kata ni en mabor ma ok wanyal chope.

Muma manyien nitiere kod weche mag yie majiwo chuny kendo ni kod adiera.

Geno mag Ja-Kristo otenore kuom singo mag Nyasaye kendo “okadho nanga mar rageng’ mi odonjo kama ler moloyo” (Jo-Hibrania 6:19), koro wayudo jipo motegno ka wamakogo geno manie nyimwa” (wes mar 8).

Adiera marwa onge gi tiende kuom tekowa wawegi kende to mak mana kuom “Jal ma nyalo ritou mondo kik uphodhi, kendo manyalo miyo uchung’ e nyim duong’ne maler kumor kendo kuonge ketho” (Juda 24). Kuom teko Nyasaye, joge “orit nyaka chop warruok, ma oselosi mondo oel e chieng’ giko bi” (1 Petro 1:5).

Ja-Kristo nyalo winjo ka ool seche moko kendo onyalo dok e timbege machon, kata kier seche ma okadho e tem, to Nyasaye chunye ok ool e yo mayot kuom nyithinde. “Nikech ng’ama Ruoth ohero ema okumo. Adier, yawuote duto moyiego ema ochwado” (Jo-Hibrania 12:6). Nyasaye nyalo bedo kod kum mager seche moko, to ka wan joge, wanyalo yudo hocho kuom ng’eyo ni chandruok mawakaloe en adiera ni “Nyasaye osekaowa kaka yawuote” (wes mar 7), kendo ni “okumowa koparo gima dikonywa” (wes mar 10). Yie marwa nyalo yiengni seche moko, to Nyasaye to nitie nyaka chieng’.

Seche moko jo-Nyasaye nyalo paro ni gik moko mon kodgi. Nyalo nenore ni tembe mag ngima tek ma ok wanyal kalo. Weche Paulo miyowa jipo:

To koro dwawach ang’o kuom wechego? Ka Nyasaye ni kodwa, to ere gima dwaluor, kata ka ng’ato obedo jasikwa? Nyasaye ne ok otimo migundha kuom wuode owuon, to ne ochiwe mi otho nikech wan duto. To kane ochiwo wuode kamano, to ere kaka dotamre miyowa gik moko duto mogundho? Ng’ano madidonj ni joma Nyasaye oseyiero, ka Nyasaye ema osemiyo gibet e winjruok kode? Koso ere ng’ama ding’adnwa bura, ka Kristo Yesu ema ne othonwa? To ok tho ema nothonwa kende, to bende ne ochier, mi obet e bat korachwich mar Nyasaye, kendo en ema okwayonwa. Ang’o ma dipogwa gi hera ma Krist oseherowago? Dobed masira, koso chandruok, koso sand, koso kech, koso duk, koso himruok, koso tho? Adier, mago timorenwa mana kaka Muma wacho niya, “Inegowa seche duto nikech in, kendo wachalo mana gi rombe midwayang’o.” To kata kamano, waloyo gigo duto chutho, nikech teko mar Jal mane oherowa, nimar ang’eyo malong’o ni onge gima nyalo pogowa gi hera mane oherowago, bed ni en tho kata ngima, kata malaika kata joloch mag polo, kata gik manie wiwa malo kata gik manie bwowa piny, kata gimoro amora manadi mochue. Adier, onge gima nyalo pogowa gi hera mar Nyasaye, moherowago kuom Kristo Yesu Ruodhwa” (Jo-Rumi 8:31-39).

Bende mano chalo kaka warruok ma ok kony kod gimoro amora mak mana teko mar tol? Owinjore ka warruok ma nyalo lal mayot? Otek!

Adiera mar Paulo otenore kuom “Kristo Yesu ... mano lamonwa adiera.” Lamo mare manochiwo ne Nyasaye otieno kapok notho, nyiso afis Mare mar lemo.

Yesu nolemo kama, “An koro ok anie piny nimar abiro iri. To gin [jopuonjore] pod ginie piny. A Wuoro maler, ritgi gi teko mar nyingi ma isemiya, mondo gibed achiel, mana kaka wan kodi wan achiel. Ok akwa ni mondo igolgi e piny, to akwayo mana ni iritgi kuom ng’ama rach.” (Johana 17:11, 15).

Adiera wechegi noyangore kaka chakruok mar jiwo jopuonjore bang’ wuok mar Yesu kodhi e polo. Ne ging’eyo ni Yesu mane gineno kadhi e polo ne olemonigi ahinya kuom nying Wuoro (nyalo mare) mondo ginyal dhi nyime kuom yie kendo mondo oritgi kuom teko maduong’ mar ng’ama rach (Jachien).

Yesu Kristo: Chakruok Mar Adiera

Juma ka juma, ji mang’eny matuo kendo makalo e achiedh nade kwayowa (Jotich mag ofis mar Kanisa Nyasaye manie Piny duto) mondo walemnegi. Ng’enygi wacho ni giwinjo ka gin gi chir maduong’ ahinya ka ging’eyo ni walemo nikech gin. Pare chir mane jopuonjore nowinjo kane giparo weche mane Yesu owacho otieno mogik kaka dhano kapok notho. Kata kamano, ok ne en chokruok matin mar ji ema nolemonigi: *ne en Yesu owuon!*

Kuom nyawo marwa kaka dhano, seche moko wanyalo penjore ka bende Nyasaye winjo ywakwa seche ma wadwaro kony kuome. Mak mana ni moko kuomwa nyalo bedo gi kiawa ka Nyasaye nowinjo lamo mar Yesu. Ka wang’eyo ni Yesu nolemonwa, kaka nolemo ni joote mane ooro, wanyalo kedo kod tembe mag ngima kuom adiera kod chir.

Wach maber en ni Yesu nokwayonwa wawegi – wan kaka jopuonjore mage ma sani – lamo manolamo nikech jopuonjore mage mokuongo. Nowacho niya, “Ok gin kende (Jopuonjore mokwongo) ema akwayonigi, to akwayo bende ni jogo moyie Kuoma nikech wach ma gilando. Wuora, mi gibed achiel. Kaka in kuoma, kendo kaka an kuomi, e kaka bende gibed kuomwa, mondo piny oyieni in ema niora ...” (Johana 17:20-21).

Ka walokre kuom Nyasaye, kendo ka wachomo wang’wa kuom Yesu kaka “jatendwa e yor yie, a chakruok nyaka giko” (Jo-Hibrania 12:2), “Jadolo Maduong’ mar yie ma wahulo” (Jo-Hibrania 3:1), kod jakel warruok mosiko ni ji duto mawinjo wachne” (Jo-Hibrania 5:9), lamo mar Yesu tiyo kuomwa kaka ne otiyo kuom jopuonjore mage mokuongo. Winj wechene:

“Asemiyogi duong’ mane imiya, mondo gibed achiel kaka wan bende wan achiel, ka an kuomgi, kendo in kuoma. Kamano gibed malong’o nyaka chop gibed achiel chutho, mondo piny ong’e ni niora, kendo iherogi kaka ihera. Wuora, adwaro mondo joma isemiyagi obed koda kaka intie, mondo gine duong’ ma isemiya, nikech nihera kapok ochwe piny. A wuora makare, kata obedo ni piny ok ong’ey, anto ang’eyi, kendo jogi bende ong’eyo ni ne iora. Asemiyo ging’eyi, mondo hera miherago obed kuomgi, kendo an bende abed kuomgi” (Johana 17:22-26).

Kae wan gi lamo mane yesu olamo nikech wan. Bende Nyasaye nowinje? Adiera chutho! Bende Nyasaye *nodwoko* lamono? Ee. Bende Nyasaye omiyo lamo mar Yesu luoro nyaka kawuono? Onge kiawa kuom mano!

Nyaka wang'e ni lamo mar Yesu nyiso tich mare ma sani kaka Jadolo Maduong', kendo ogolonwa fweny matin mar lamo molamonwa sani e nyim Nyasaye nikech wan kaka jopuonjore mage.

En ang'o manyalo jiwo chunywa ahinya moloyo ka wang'eyo ni Yesu lemonwa?

Kata kamano, ne en bedo kod ng'eyo mar adiera monomiyo jopuonjore Yesu mokwongo nobedo kod nyalo mar tiyo tij Nyasaye kata odoko ni ne gin kod rem mag-gi giwegi.

Jopuonjore Mokwongo: Ne Gin Joketho Kendo Ne Gin Kod Yie

Jopuonjore mag senchari mokwongo ne onge kod pogruok kod jopuonjore ma sani mag Kristo. Wanyalo paro kaka ne gikalo e pek mang'eny mopogore to ne gisiko e yie kuom luong margi, mak mana ni ok wang'eyo chutho ni rem mag-gi ne chalo gi magwa.

Wakaw Simion Petro kaka ranyisi. Chieng' moro achiel, bang' kinde mang'eny kane oseyudo lokruok mare, luoro mar gik ma jokmoko nyalo paro nomiyo Petro otimo gik mopogore kod adiera mar Injili. Wachno ne duong' ahinya nochuno Paulo mokwere e wang' lela.

Ne en gima notimore Antiokia. Petro nokwedo kido kod tim moko mag jo-Yahudi mi nochiemo gi jo-piny manolokre. To kane ochopo seche mag "sawo mar dhi nyange," Petro nopogore kod jo-piny mamoko mi noriwore kod jo-Yahudi mamoko mane nitiere kuno (Jo-Galatia 2:11-13).

Ne en Petro ema ne ni kod fweny mokwongo kowacho ni ok ne onego oluong ng'ato ni olil (Tich Joote 10). Kata kamano, kuom pogruok gi jo-piny, notemo oro ote ni jogi kuom adiera *ne gin* jok "molil." Timni ok ne en mana pogruok mar adiera mane Petro noseyudo kokalo kuom fweny mar Nyasaye, ne en apat e wang jo-piny. Kane Paulo ok okwao okang' mapiyo to gima ne Petro otimo ne dhi kelo pogruok e riwruok mar kanisa.

Gima timore en ni tim mar Petro ne en ranyisi mar nyawo mare machon – mane osebedo ka okedogo kuom higni mang'eny mokalo.

Kane Yesu obiro ir jopuonjorene kowuotho ewi nam, Petro nowacho niya, "Ruoth, ka en in adier, to wachna mondo awuothi ewi pi, abi iri." Kuom thuolo mar Kristo, Petro nowuok e yie mochako wuotho ewi pi. Kuom hawi marach, kane oneno yamo to nobedo kod luoro mochako nimo, koywak niya, "Ruoth resa." Yesu norieyo lute piyopiyo momake ka wachone ni, "Yaye! Mano kaka in gi yie matin! Marang'o niriwo gi kiawa?" (Mathayo 14:25-31).

Mokwongo, Petro nonenore ka gima en gi teko kuom yie mare. Nowuok e yie mochako wuotho ewi pi. To ka nogolo wang'e kuom Kristo mochako bedo kod kiawa, noweyo wuotho kuom yie

mi nochako wuotho kuom neno (som 2 Jo-Korintho 5:7). Luoro nomake mi yie mare nodok piny.

Bang'e kane owinjo ka Yesu wacho ni, "uduto ubiro ringo uweya gotienoni nikech gima ang' notrimena..." Petro nodwoke gi chir niya, "Kata ka ji duto oringo oweyi nikech gima otimoreni, anto ok naweyi ngang."

Yesu nong'eyo maber. Nowacho niya, "Adier awachoni ni, otieno ma kawuononi, ka pok thuo ngweno okok, to ibiro kweda didek." To Petro nokone niya, "Ooyo, ok nakwedi ngang' kata ka ochuno ni nyaka atho kodi." Nonenore ka gima en kod yie maonge luoro – mak mana ni chir mare ne en mar kinde matin.

Kuom adiera mar koro wach mar Kristo, Petro nokwedo Yesu didek – bang' seche matin mar lando chir mare kod yie maok nyal lokre (Mathayo 26:31- 35, 69-75). Kendo luoro noketo Petro e achiel kachiel kod nok mare kaka dhano.

Kata odoko ni ne en kod nok kaka dhano, Petro nodoko jaote man kod teko ahinya kotimo tije duto mane Kristo omiye kuom yie. Kata odoko ni ne en jaketho, ne en kod yie maber ahinya. Yie mare ok notenore kuom tekone owuon mak mana kuon jal manorese kowuok e pi. Nong'eyo ni ne en e lwedo maber.

Kaka Petro, Paulo bende ne nikod rem mage. Nondiko kama:

"Gik ma atimo odhiera, nikech ok atim gik ma adwaro ni mondo atim, to atimo mana gik ma ok adwar. To ka atimo gik ma ok adwar timo kamano to mano nyiso ni ayie ni chik ber. To chutho ok an ema atimo gigo, to richo modak e chunya ema timogi. Ang'eyo ni an kaka dhano, onge gima ber man kuoma, nikech kata obedo ni adwaro timo gima ber, to ok anyal. Gima ber ma adwaro timo ok atim, to gima rach ma ok adwar ema atimo. To ka atimo gima ok adwar timo kamano to mano nyiso ni ok an ema atimo gigo, to richo modak kuoma ema time.

Koro gima asefwenyo en ni, ka adwaro timo gimoro maber to richo kende ema arodhnogo. E chunya maiye to amor gi chik Nyasaye. To e ringra anwang'oe chik machielo makedo gi chik ma chunya oyiego. Chikno omiyo abedo misumba richo modak e ringra." (Jo-Rumi 7:15-23).

Ka nyalo bedo ni nitiere ng'at manofwenyo nok mare kaka dhano to ne en Paulo. Kata kamano ne en kod adiera ni chieng' moro achiel obiro donjo e Loch mar Nyasaye. Bang'e nondiko niya, "Bende ang'eyo ni Ruoth pod biro resa kuom gimoro amora madwaro hinya, mi ochopa maber e polo kuma olochoe" (2 Timotheo 4:18).

Jogo ma chunyi otho nikech richogi kaka dhano dwarore mondo owinj paro ma Paulo golo. Nondiko niya:

"Yaye! Mano kaka an ng'at machandore! Ng'ano mabiro resa e ringruok mar thoni? Agoyo ni Nyasaye erokamano, nikech Yesu Kristo Ruodhwa ema biro resa! Kuom mano, aneno ni an

awuon arito Chik Nyasaye mana gi parona kende, to e ngimana mar dhano to aluwo mana chik mar richo.

Mano emomiyo koro onge bura kuom jogo man kuom Yesu Kristo, nikech ka ng'ato ni kuom Kristo, to chik mar Roho makelo ngima osegonye kuom chik makelo richo kod tho. Gima chik Musa ne ok nyal timo nikech nyawo mar dhano e gima Nyasaye notimo kane ooro Wuode e kido mar ringruok machal mana gi ringrewa matimo richo, mondo obed misango magolo richo. Kamano, kane en e ringruokno, nomiyo bura oloyo richo, mondo tim makare ma Chik dwaro ochop kare kuomwa, wan ma koro wawuotho kaka Roho dwaro, to ok kaka ngima mar dhano dwaro. Joma timo gik ma ngima mar dhano dwaro, paro mana weche mag dhano, kendo mano kelo tho.” (Warumi 7: 24-25; 8:1-5).

Bende ifwenyo gimoro? Koro onge bura kuom jog man kuom Kristo. “Chik mar richo kod tho” makedo kod fuonni magwa paronwa nyawo marwa kod ketho magwa to ok ginyal loko “chal mar bura ma koro onge kuomwa nikech yie ma wango kuom Kristo.”

Paulo nitiere kod adiera ma warruok chutho kowuok kuom “ringre mar tho.”

Ranyisi Mar Ibrahim

Ka waparo weche mag yie to seche moko waparo Ibrahim. To ka waparo yie mar Ibrahim, to samoro wagombo timo maber – to moloyo ka waparo ni Nyasaye dwarowa mondo wabed kod yie machalo kod mane Ibrahim nigo.

“Yie ema nomiyo Ibrahim ochiwo Isaka kaka misango, kane Nyasaye oteme. Kata obedo ni Nyasaye nosesingorene, kendo onyise ni joka Isaka kende ema nobed nyikwaye, to pod ne oyie mana chiwo wuode ma midermano. Ibrahim noyie ni Nyasaye nyalo chiero ng'at motho, kendo chutho nodwokne Isaka mana ka gima osechier oa kuom joma otho.” (Jo-Hibrania 11:17-19).

En ji adi kuomwa man kod yie machalo kamano? Bende dinewatimo gino mane Ibrahim oikore timo?

Ibrahim nong'eyo ni Isaka kende ema nobed gi nyikwaye, tiende ni kata ka nochuno ni Isaka nyaka neg to ne dhi chuno Nyasaye mondo ochiere mondo singo mare ochop kare. Kata kamano, paro mar yang'o wuode kendo ng'iyie ka rembe chwer nyaka otho ne dhi bedo malit ahinya. Ka wanyalo bedo gi yie kuomwa wawegi, ng'enywa ok nyal bedo kod adiera ka wanyalo timo gima chalo kamano.

Ok wanyal bedo kod buok ka wawinjo ka gima ok wanyal pimo yie marwa gi mar Ibrahim.

Mak mana ni rit matin! Nitiere weche mang'eny kuom sigana mar Ibrahim moloyo ranyisi achielni. Adiera en ni, Ibrahim owuon seche moko ne wuotho kuom neno to ok kuom yie. Kendo pod niluonge ni “osiep Nyasaye” (2 Weche mag Ndalo 20:7; Isaya 41:8; Jakobo 2:23).

Kane Nyasaye ochiko Ibrahim mondo owuog e pinye mondo odhi e piny machielo kosingore kete bedo oganda maduong', Ibrahim noyie (Chakruok 12:1-4). Bang'e Ruoth Nyasaye

nofwenyore ni Ibrahim mowachone niya, “Ma e piny ma nami nyikwayi” (wes mar 7). Singoni nonwore ding’eny kane Ibrahim pod ngima.

Muma Manyien wachonwa ni Ibrahim noyie kuom Nyasaye kendo luoro mare ne en kaka neno mar yie mare. “Yie ema nomiyo Ibrahim oyie luong mar Nyasaye, mi odhi e piny mane Nyasaye osingore ni nomiye, kendo noweyo pinygi ka okia kuma odhiye. Yie ema nomiyo odak mana ka jadak e piny ma ok mare, kata obedo ni ne en e piny mane Nyasaye osingore ni nomiye. Ne odak e hema, mana kaka Isaka kod Jakobo bende nodak. Gin bende Nyasaye nosesingorenigi kamano. Ibrahim nodak e hema kamano, nikech nogeno yudo dala man gi mise motegno, mane Nyasaye ema ochano kendo ogero” (Jo-Hibrania 11:8-10).

Chakre chakruok, Ibrahim noyie kuom singo mag Nyasaye. Noyie ni nobed kod nyikwaye, kendo Nyasaye nomigi piny mane osingo. Ma en mana kaka ranyisi ni Ibrahim nong’eyo ni nobed gi nyikwaye. Kata kamano, nyikwaye ne nyalo bedo e piny mane osingi nade kane odhi nyime bedo maonge nyathi?

Bang’e nitie gimoro manotimore kane Ibrahim chalo mana kaka jadak manyiso ni en kaka wuon joma nigi yie moketo yie mare kuom Nyasaye gi pache duto. Siganano yudore e Chakruok 12:10-13:

“To kech maduong’ nowuok e pinyo, omiyo Ibrahim nodhi nyaka Misri, mondo odag kuno mondi. Kane ochiegni chopo Misri, nowacho ni Sarai chiege niya, “Ng’eni in dhako ma jaber, omiyo ka jo-Misri oneni to gibiro wacho ni in chiege, kendo gibiro nega mondo idong’nigi. Emomiyo yie inyisgi ni in nyamera mondo kik ginega to gitimna maber nikech in.””

Bende iwinjo? Ibrahim nong’eyo ni Nyasaye nosingo miye nyikwae e piny mar Kanan. Kata kamano, e siganani, Ibrahim (mane pod onge kod nyithindo) noluor ni jo-Misri ne nyalo nege! Ang’o manotimore kuom yie mare kaluwore kod singo mar Nyasaye? Nyalo bedo ni ok nong’eyo ni mondo obed kod nyikwaye Nyasaye ne dhi rito ngimane nyaka nyuolne nyathi mawuoyi?

Bende mondo ngimane okwo, Ibrahim noikore miyo chiege thuolo mar dhi e od Farao (wes mar 15). Kuom adiera ma ok nowinjore kod dwaro mar Nyasaye chutho, mak mana ni Ibrahim noikore ne gimoro amora manyalo timore!

Ng’ato nyalo paro ni Ibrahim ne onge kod yie e kindegi mag ngimane, to mano ok en adier. Buk mar Jo-Hibrania wachonwa ayanga ni wuok mar Ibrahim e piny mare ne en tim mar yie. Yie mare nonenore maler chakre kar chakruok!

Adier en ni Ibrahim ne en dhano kaka wan wawegi. Ikrwok mare mar miyo chiege thuolo mondo oter nyaka e od Farao mondo okwo ngimane owuon nyiso ni wuon jogo man gi yie ne en dhano mane ni kod rem. Puonj maber kuomwa en ni Ibrahim ok noting’o lwete kuom loch. Kata odoko

ni ne en kod rem manotere kowuotho koneno, Ibrahim nodhi nyime wuotho kuom yie kong'iyo nyime piny man kod mise mosiko – piny ma jagedo mare en Nyasaye.

Kinde mang'eny ahinya bang ka wachno nosetimore Misri, Ibrahim nonyiso kite kaka dhano. Gima notimore yudore e Chakruok 16:1-2:

“Sarai chi Ibrahim ne onge nyathi, to ne en gi jatich ot ma nyar Misri, ma nyinge Hagar. Sarai nowacho ni Ibrahim niya, “Ruoth Nyasaye osetama e nyuol. Kaw jatichnani, dipoka onywolona nyathi.””

Nikech paro mar Sarai nyiso kido kod timbe ma ndalogo, ng'ato nyalo paro ni Ibrahim ne ni kod paro ni mano ne en dwaro mar Nyasaye mondo omiye nyathi mawuowi kokalo kuom Hagar. Kendo kuom adiera, seche moko nonyalo paro ni mano ne en dwaro mar Nyasaye.

Kata kamano, nikech Ibrahim ne onge kod adiera ni mano ne en dwaro mar Nyasaye, *ang'o momiyo ok nopenjo Nyasaye?* Donge Nyasaye nonyisorene mofwenyone dwaro mare ding'eny e kinde machon. Ang'o mane nyalo miyo Ibrahim bed kod paro ni Nyasaye okbimiyo dwaro mare mondo ochop kare?

Ibrahim gi Sarai nomiyore thuolo *giwegi* mar yango dwach Nyasaye, kendo ne gitimo chopo kare dwaro mar Nyasaye kuom “timbegi” giwegi.

Waneno kae ranyisi mar rem mar dhano kaka notimore ne Ibrahim. Ne en kod rem; to pod Nyasaye nonene kaka *ng'at ma kare*. Ibrahim noyie kuom Ruoth Nyasaye, omiyo Ruoth Nyasaye nokwano yieneno ka tim makare (Chakruok 15:6).

Ibrahim “okne ochopo e okang' moro” eka odonj e Loch mar Nyasaye kuom bedo kod tim makare. Nyasaye nomiyo obedo kamano mana kuom mise mar yie. Kaka Paulo nondiko niya, “Ka dinebed ni obet e winjruok gi Nyasaye nikech gik mane otimo, to kara dobedo gi gimomiyo onyalo sungore. To chutho oonge gi gima onyalo sungorego e nyim Nyasaye nikech Muma wacho niya, ‘Ibrahim noyie kuom Nyasaye, mi yieneno ema nomiyo Nyasaye okwane ni en ng'ama kare” (Jo-Rumi 4:2-3).

Kane Nyasaye nyalo tiyo kod Ibrahim kaluwore gi chik mager, geno mare kuom “piny man kod mise” ne chalo ka nono. To nikech Nyasaye nokwano yie mar Ibrahim kaka gima kare, Ibrahim notho ka en kod adiera chutho gi singo mag Nyasaye.

To Into?

Gin jo-Nyasaye adi mosewinjo ka gima yie margi orem? Ji adi mosekalo e sandruok, kata lit nikech timbegi machon mane ok ginyal weyo kata nikech ne gineno ka gitimo dongruok matindo ahinya kuom loyo gombo mag ringruok kaka dhano?

Ji adi moseng'eyo adiera to pod ok gidwar dhi e batiso nikech giwinjo ka gima ok giromo dhi e batiso kata ne giluoer nikech ok ginyal dak kaluwore gi okenge Nyasaye mag batiso?

Ka nyalo bedo ni weche ma kamago chandi e ngimani to chunyi kik ool! Warruok oknyal lal mayot kata kuom hawi marach. Kendo okoyudore kokalo kuom nyalo mar dhano. En *mich mar Nyasaye*, kendo ichiwe ne jogo moyie kuom Nyasaye; jogo mantie kod gombo mar mako chike Nyasaye, kata odoko ni seche moko ginyalo bedo kod rem.

Ka nyalo bedo ni in kod luoro mar dhi e batiso, kaw sim mondo iywanwa tol. (Namba mar nitiere e ite mogik (903) 825-2525. Bende inyalo ndikonwa: Kanisa mar Nyasaye e Piny Mangima 3900, St. Tyler, TX 75701. Kata inyalo oronwa ote e: info@cgi.org. Wabiro temo kar nyalowa mondo watudi kod achiel kuomwa mabiro wuoyo kodi. Kik iluor batiso kendo.

Ka ilemo e Kanisa mar Nyasaye to osetisi kendo pod in kod luoro ni yie mari osedok piny nikech ineno ka gima ok inyal goyo lweny mar “chik mar richo kod tho” makedo e fuonni magi kata nikech isetimo gik mang’eny maricho – kwa Nyasaye kony, tem kaka inyalo kendo dhi nyime kuom yie ni Nyasaye biro ting’i malo kendo obiro riti mondo kik ilal.

Dhi nyime dhie Sabato. Bende dhi e Sap Hembe kod sewni moko matimore higa ka higa. Ka ibiro dhi e sewni mag Nyasaye nikech ing’eyo ni odwari kuno kendo nikech idwaro puonjori mang’eny kaluwore gi chenro Mare, bed ka ing’eyo ni bedo mari e sewnigo en ranyisi mar yie mari nikech ka nyalo bedo ni *ok iyie kuom Nyasaye* to ok inyal dhi e sewnigo.

Som kendo ndiko mantiere e bugni. Som sura mar aboro mantiere kod jipo e buk mar Jo-Rumi. Non ranyisi mopogore mag yie mondik e buk mar Jo-Hibrania 11 kendo ine ni yie mar adiera seche mang’eny fwenyore kokalo kuom timbe minyalo chop kod dhano man gi richo ma okopogore gi magi.

To moloyo duto, ng’e ni nowacho ni onge ng’ama nyalo maye jopuonjore mage e lwete (Johana 10:28) kendo olemo nikech in. Som lamo manolamo (Johana 17). Nyaka ing’e ni Yesu Kristo nolemoni kaka nolemoni ni jopuonjore mage mokwongo kendo lamo mare nyiso tije mar dhi nyime gi lamonwa.

Seche ma en adiera ni ng’ato nyalo wito warruok mare mi owere kod Nyasaye kuom dok e ngima mar richo to onge gimoro e piny ka manyalo chuni kawo okang’ machalo kamano. Mana ka iyiero ni ok inyal weyo Nyasaye, warruok mari ma nyaka chieng’ nitiere kama ber. Mana kaka Paulo, inyalo dhi nyime gi ngima mari ka in kod adiera ni Nyasaye biro riti mondo kik gimoro amora marach timoreni nyaka ichop e Loch Mare manie polo (2 Timotheo 4:18).

Kik igol wang’i kuom Yesu chutho, nikech kain Kuome to onge ting moro amora mar ngimani manyalo pogi kod hera mar Nyasaye (Jo-Rumi 8:28-39). En ema nowacho ni:

“Biuru ira, un duto mujony kendo mugangoru mapek, mondo amiu yueyo. Rwakuru lodi ma amiyu e ng’utu, kendo puonjreuru kuoma, nikech chunya muol kendo dembore. Kamano unuyud yueyo e chunyu, nimar lodi ma amiyu yom, kendo misika yot” (Mathayo 11: 28-30).

Ka idwaro somo mathoth, ndiknwa mondo waorni buk maonge chudo miluongo ni *Richo ma oknyal weni en mane?*

Translated by Elijah Ogeda
elijahogeda@gmail.com